

Ons bewust zijn van de aanwezigheid van God (2)

Hoe kunnen we ons nog meer bewust worden van het feit dat God met ons is ? ¹

André H. Roosma

25 juni 2013
aangevuld: 11 aug. 2013

In [een vorig deel in deze serie](#) keken we ernaar dat Jezus in de Bijbel wel **Immanuel** wordt genoemd (Hebreeuws: **אֱמָנוּאֵל** in Jesaja 7: 14 en Grieks: **εμμανουηλ** in Mattheüs 1: 23); en dat dat betekent: **God is met ons**. In Jezus kwam God ons heel nabij. Dat deed Hij niet, om vervolgens in de communicatie met ons een grote afstand te bewaren... Ik ging erop in, dat er een verschil is tussen het feit dat God bij ons *is*, en ons *ervaren* van Zijn aanwezigheid.

Hier wil ik nader stilstaan bij de vraag hoe we ons **nog meer bewust** kunnen worden van Gods aanwezigheid in ons leven – die aanwezigheid van de God Die ons leven geeft en doet floreren. Dit komt niet vanzelf; 'van nature' zijn we meer gewend alert te zijn op pijn, veroordeling, en andere 'negatieve' dingen; minder op God en Zijn liefdevolle aanwezigheid. (Dat heeft ook te maken met de invloed van negatieve ervaringen op onze hersenen.) Maar we kunnen dit gelukkig wel beïnvloeden; onszelf wel stimuleren in het bewust-zijn van de aanwezigheid van God. De Bijbel geeft ons hiertoe heel veel aanwijzingen. Helaas zijn we het zicht daarop veelal wat kwijt geraakt, door verwaarlozing van de aanwijzingen die God al in het Eerste Testament gegeven heeft.

Ons bewustzijn stimuleren door onze ervaringen met God te gedenken

In het Eerste Testament riep God het volk Israël vaak op, om te gedenken wat ze met Hem beleefd hadden. Enkele voorbeelden:

„Gedenk dan heel de weg, waarop **JaHUaH** (de HEERE), uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of u al dan niet zijn geboden zou onderhouden.”

Deuteronomium 8: 2

„Maar u zult aan **JaHUaH** (de HEERE), uw God, denken, want Hij is het, die u kracht geeft om vermogen te verwerven, ten einde het verbond gestand te doen, dat Hij uw vaders gezworen heeft, zoals dit heden het geval is.”

Deuteronomium 8: 18

„Loof **JaHUaH** (de HEERE), roep Zijn Naam aan, maak onder de volken Zijn daden bekend; zing Hem, psalmzing Hem, gewaag van al Zijn wonderen. Beroem u in Zijn heilige Naam; het hart van wie **JaHUaH** (de HEERE) zoeken, verheuge zich.

Vraag naar **JaHUaH** (de HEERE) en Zijn sterkte, zoek Zijn aangezicht bestendig.

Gedenk aan de wonderen, die Hij heeft gedaan, Zijn tekenen en de oordelen van Zijn mond, u nakroost van Abraham, Zijn knecht, u kinderen van Jakob, Zijn uitverkorenen.

Psalms 105: 1-6; vgl. 1 Kronieken 16: 11-13

In elk van deze teksten gaat het erom dat we actief teruggaan in onze gedachten én in onze gevoelens naar de momenten waarop we bewust iets meemaakten van Gods handelende aan-

¹ Dit is een artikel in een serie van korte basis-artikelen rond de **Immanuel levensstijl**. Voor meer informatie hierover, zie de websites: www.Immanuel-levensstijl.nl en www.Immanuel-pastoraat.nl. Het is een vervolg op: André H. Roosma, 'Ons bewust zijn van de aanwezigheid van God' , web-artikel op de **Immanuel levensstijl** website (www.Immanuel-levensstijl.nl), dec. 2012.

wezigheid. Gesproken wordt van Gods daden en van Zijn glorierijke Naam: **JaHUaH** (vaak vervangen door HEERE of varianten daarvan) – de Naam die inhoudt dat Hij nabij de Zijnen wil zijn.²

Velen van ons hebben geleerd dat ons gevoel en onze ervaring er niet toe doet; het gaat immers om ons geloof? 'Geloof' zou dan een *puur rationeel* gebeuren zijn. De bijbehorende theorie is dan dat ons leven wordt bepaald door ons *denken*. Ons *denken* moet vernieuwd worden en dan komt alles goed.³ De praktijk is echter radicaal anders. Het overgrote deel van ons handelen wordt sterk beïnvloed door onze eerdere *ervaringen*, los van ons denken. Vooral emotioneel geladen ervaringen hebben een *vér* strekkende invloed.⁴ God wist dat, en juist daarom heeft Hij ons dat instrument gegeven van het gedenken. Door het met vreugde gedenken van positieve ervaringen die we hebben met Gods aanwezigheid, zijn we ons meer en gemakkelijker bewust van Gods aanwezigheid in het hier en nu. En daardoor zullen we ons gemakkelijker en meer door Hem laten leiden in ons handelen.

Die vreugde is inderdaad vaak bepalend voor het effect. We zien dat onder andere in het vervolg van het verhaal van Jakob, waar ik in het vorige artikel aan refereerde. We zagen toen dat Jakob een opmerkelijke nachtelijke ontmoeting had met God **JaHUaH**, en de volgende ochtend daar blij verrast/verwonderd over was en met ontzag voor **JaHUaH** werd vervuld (Genesis 28:16-17a). In de geschiedenis die volgt zien we wat er gebeurde toen God hem later aan die gebeurtenis herinnerde:

1 En God zei tot Jakob: „Maak je reisvaardig, trek naar Bet'el, blijf daar, en richt er een altaar op voor de God, die u verschenen is, toen je vluchtte voor je broer Esau.” 2 Toen zei Jakob tot zijn uitgebreide gezin en tot allen die bij hem waren: „Doe weg de vreemde goden die in jullie midden zijn, reinig je en verwissel je kleren. 3 Laten wij ons dan gereed maken en naar Bet'el trekken, en ik zal daar een altaar oprichten voor die God, Die mij geantwoord heeft ten dage van mijn benauwdheid, en Die met mij geweest is op de weg die ik gegaan ben.” 4 Toen gaven zij Jakob al de vreemde goden die in hun bezit waren, en de ringen die in hun oren waren, en Jakob begroef ze onder de terebint die bij Sichem is. 5 Daarna braken zij op. En de schrik voor God viel op de steden rondom hen, zodat zij de zonen van Jakob niet achtervolgden. 6 Toen Jakob aangekomen was te Luz, in het land Kanaän, dat is Bet'el, hij en heel het volk dat bij hem was, 7 bouwde hij daar een altaar, en hij noemde die plaats 'El-Bet'el, omdat God Zich daar aan hem geopenbaard had, toen hij voor zijn broer vluchtte.

Genesis 35: 1-6

Hoe komt het, dat dit zich herinneren van Gods nabijheid zo'n grote invloed had op het handelen van Jakob? Hij beleefde opnieuw de vreugde ervan, en zag toen ineens (!)⁵ dat God hem inderdaad gegeven had wat hij gevraagd had. Hij herinnerde zich hoe God hem rijke zegen in het vooruitzicht gesteld had, en hoe God dat waargemaakt had. In respons daarop had hij een steen opgericht en God beloftes gedaan. De oude vreugde mengde zich nu met nieuwe vreug-

² De originele Hebreeuwse tekst van het Eerste Testament bevat de glorierijke Naam van God: יהוה - **JaHUaH**. Meestal wordt deze heerlijke Naam vervangen door het woord HEER of HEERE (soms wordt JHWH, Jehovah of Jahweh geschreven). Ik doe dat niet, omdat God Zelf aangeeft dat Hij wil dat we Zijn Naam gewoon – met gepast respect – noemen, verkondigen en grootmaken (zie bijv. Exodus 3: 15; Jesaja 42: 8). Voor meer achtergronden, zie: André H. Roosma, '[De wonderbare en liefelijke Naam van de God Die er was, Die er is, en Die er zijn zal](#)', uitgebreide *Accede!/Hallelu-JaH!* studie (meer dan 80 p.) op de *Hallelu-JaH* website (www.Hallelu-JaH.nl), juli 2009.

³ Dit is vaak onderbouwd vanuit een verkeerde interpretatie van Romeinen 12: 2, waarbij dat vers totaal uit zijn verband gerukt wordt. Zie hierover ook mijn artikel: '[Verandering in ons leven](#)', *Accede!* website (www.12accede.nl), jan. 2007. Neem hierbij ook in beschouwing wat in Spreuken 3: 3-6 staat: „Dat de goedertierenheid en de trouw u niet verlaten; bind ze aan uw hals, schrijf ze op de tafel van uw hart. En vind genade en goed inzicht, in de ogen van God en mensen. Vertrouw op **JaHUaH** met uw ganse hart, en **steun op uw verstand niet**. Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken.”

⁴ Zie ook: Antonio R. Damasio, *De vergissing van Descartes – gevoel, verstand en het menselijk brein*, Wereldbibliotheek, 1998, ISBN: 90 2841829 6 (vertaling uit 1995, door Liesbeth Teixeira de Mattos, van: *Descartes' error – emotion, reason and the human brain*, Putnam / AVON Books, New York, 1994).

⁵ Recent hersenonderzoek laat inderdaad zien dat onze hersenen beter functioneren wanneer we relationele vreugde en waardering ervaren.

de over hoe God hem inderdaad gezegend had. Dat maakte hem weer enthousiast en gaf hem de energie en inzet om zich ook van harte aan zijn eigen beloften te houden.

Belangrijk in het gedenken is inderdaad de vreugde weer op te roepen die we ervoeren toen we merkten dat God bij ons was. Kenmerkend voor vreugde is dat het tijd kan overstijgen en overbruggen. Het is als het teruggaan naar een opgerichte steen en weer de vreugde beleven die je ervoer toen je die steen oprichtte.

Kent u de vreugde die u opnieuw voelt, bij het bekijken van de foto's of films van die geweldig mooie vakantie met uw dierbaren of goede vrienden? Onlangs nam ik een vriend mee naar de plek in een Brabants bosgebied waar ik eind jaren '70 met veel plezier woonde temidden van eekhoorns, kastanjes, en merels en allerlei andere vogels. Na enkele minuten daar zei hij: zo te horen en zo te zien aan je, heb je daar toen flink van genoten! En dat kon ik bevestigen... ☺

Op een soortgelijke wijze is er ook de vreugde van voorpret, bijvoorbeeld in de voorbereidingen voor een sketch die we binnenkort tijdens een bruiloftsfeest op zullen voeren. Of de vreugde die we van te voren al beleven in het verrassen van onze levenspartner met iets dat hem of haar echt heel blij zal maken.

Het is ook die van te voren ervaren vreugde die ons door moeilijke situaties heen kan helpen. In [het vorige artikel](#) noemde ik al wat Jezus door Zijn vreselijke lijden heen hielp. Dat was: te zien op wat áchter dat lijden lag: de vreugde van wat Hij met Zijn lijden zou bewerken. Vandaar dat de schrijver aan de Hebreeënen verwoordde: „... Laat ons oog daarbij alleen gericht zijn op Jezus, de Leidsman en Voleinder van het geloof, die, om de vreugde, welke vóór Hem lag, het kruis op Zich genomen heeft, de schande niet achtende, en gezeten is aan de rechterzijde van de troon van God...” (Hebreeënen 12: 2).

Vreugde kan dus de tijd overstijgen; we kunnen nu vreugde ervaren bij het gedenken van iets dat vol vreugde was, en we kunnen nu vreugde ervaren wanneer we in anticipatie vooruitkijken naar iets heel moois dat nog staat te gebeuren.

Dit alles is ook te illustreren met een negatief voorbeeld. Ten tijde van Ezechiël was Israël op totaal verkeerde paden terechtgekomen. Via de profeet Ezechiël geeft God aan hoe ernstig de situatie was en waar de oorzaak daarvan lag:

En Hij (JaHUaH; de HEERE) zeide tot mij: „De ongerechtigheid van het huis van Israël en van Jehuda is uitermate groot, zodat het land van bloedschuld vol is, en de stad vol van rechtsverkrachting, want zij denken: ‘JaHUaH (de HEERE) heeft het land verlaten, en: JaHUaH (de HEERE) ziet het niet.’ ”

Ezechiël 9: 9

Op het eerste gezicht lijkt het of het hier gaat over een verkeerd ‘denken’. Maar het zat dieper; in heel de beleving van het volk Israël was God ver weg en zag Hij hen niet. Wellicht wisten ze in theorie nog wel dat Hij er wél was, maar in de praktijk niet meer. Dat had hun moreel verruïneerd. Dit hadden ze kunnen voorkomen, door regelmatig te gedenken wat God in hun geschiedenis allemaal al gedaan had. Dan hadden ze geweten dat God hen nooit uit het oog verloor.

In zijn brief aan de christenen te Rome merkt Paulus eenzelfde fenomeen op, dat de moraal van een volk achteruit ging doordat ze het verwierpen om God te erkennen en met dankbaarheid en eerbetoon aan Hem te denken:

¹⁸ Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, ¹⁹ daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard. ²⁰ Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping der wereld uit Zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben. ²¹ Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart. ... ²⁸ En daar zij het in hun denken verwerpelijk achtten God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verwerpelijk denken om te doen wat niet betaamt. ...

Romeinen 1: 18-21, 28 (mijn vertaling)

Heel compact verwoordt Paulus het positief in zijn brief aan Filemon:

Ik bid dat uw gemeenschap in het geloof werkzaam zal worden in een vol kennen van al het goede, dat in u is door Christus Jezus.

Filemon 1: 6 (eigen, zo letterlijk mogelijke vertaling)

Wat Paulus hier aan Filémon schrijft is het tegenovergestelde van zijn beschrijving van wat er in de Romeinse wereld gebeurde, waar mensen verduisterd raakten in hun verstand doordat ze de grootheid van God niet wilden erkennen. Het volle kennen waar hij het hier over heeft is niet een kennen met je hoofd alleen; het is een kennen met alles wat we zijn, met al onze zintuigen, en vooral: ook met ons hart. Het gaat erom, dat we in waarderingilstaan bij 'al het goede, dat in ons is door Christus Jezus'. Wanneer we de brief van Paulus aan de gemeente in Efeze lezen, valt op dat hij eerst drie hoofdstukken lang lyrisch is over 'al het goede, dat in ons is door Christus Jezus'. En niet zonder reden. Deze tekst uit de brief aan Filemon zegt dat zo'n kennen de gemeenschap in ons geloof *werkzaam* zal maken. Het Griekse woord voor werkzaam is *ενεργής* - *energes*; we zouden ook kunnen vertalen dat het de gemeenschap in het geloof *energiek* zal maken. Ons samenkomen zal er *energie* door krijgen. Want waar we vol van zijn, daarvan zal onze mond overlopen, en als we vol zijn van de grootheid en goedheid van God, en van alles wat ons in Christus Jezus door Hem geschonken is, dan loopt onze mond daarvan over. Het goede nieuws over Gods rijkdom en genade zal anderen bemoedigen, terwijl we ook zelf bemoedigd worden door wat die anderen met Hem meegemaakt en van Hem ontvangen hebben.

De kern is de houding van het hart van de mens tegenover God. Is dat er één van **waardering en dankbaarheid** die zich uit in gedenken (kijken naar Zijn werken en Zijn goddelijke kracht en je verwonderen) en Hem eren (Hem verheerlijken in lofprijzing, aanbidding en getuigenis tegenover anderen, zoals we hierboven ook al zagen in Psalm 105), of is dat er één van **zich afsluiten** en onafhankelijkheid die zich uit in God *niet* willen kennen, danken of eren. Het laatste resulteert in een verduisterd denken en een verduisterd leven. Het eerste in leven en groei en een florerende gemeenschap met elkaar. Aan ons is de keus.

Sleutelbegrippen in dit alles zijn: **God en wat we Hem al hebben zien doen met vreugde gedenken en waarderen, ons erover verwonderen, Hem erom aanbidden en danken, en er met elkaar over spreken.**

In wat we de **Immanuel levensstijl** noemen speelt dit dan ook een grote rol. Een metafoor die we in het onderwijs erover wel gebruiken is die van *de fauteuil van waardering*. Op elk moment kunnen we ervoor kiezen om plaats te nemen in deze *fauteuil van waardering*, hetgeen inhoudt: met waardering stil gaan staan bij onze eerdere positieve ervaringen met Gods actieve aanwezigheid in ons leven. Die laatste ervaringen of episodes uit ons leven noemen we wel **Immanuel ervaringen** of **Immanuel momenten**. Vrijwel iedereen heeft wel momenten in zijn of haar leven waarop hij of zij, terugkijkend, kan zeggen: God was daar inderdaad *met me* op een manier waar ik blij mee was en/of ben. Dat Hij er toen echt bij was, dat weet ik aan wat er toen gebeurde, of aan wat Hij me toen duidelijk maakte.

Het zitten in deze *fauteuil van waardering* waarin we dankbaarilstaan bij eerdere **Immanuel ervaringen** is zoveel beter dan dat we gaan zitten op de dorens of ons wentelen in de modder van onze oude *pijnlijke belevenissen*...

Toen Jehoshua' (Jozua) begon aan zijn grote taak om Israël het beloofde land binnen te leiden, sprak God tot hem. God sprak hem moed in en gaf hem de opdracht om te overdenken en veel te spreken over wat er in de *Torah* (de eerste 5 boeken van de Bijbel) geschreven stond – die boeken die zo krachtig getuigen van Gods handel en wandel met Zijn volk Israël en haar voorouders. Wanneer hij zou overdenken en zou spreken over wat voor moois God allemaal gedaan had, zou dat bijna automatisch leiden tot een handelwijze die ermee in overeenstemming zou zijn. En zodoende zou hij zijn doel bereiken en voorspoedig zijn:

Dit *Torah*-boek mag niet wijken uit uw mond, maar overpeins het dag en nacht, opdat u nauwgezet handelt overeenkomstig alles wat daarin geschreven is, want dan zult u op uw wegen uw doel bereiken en zult u voorspoedig zijn.

Jehoshua' (Jozua) 1: 8 (zo letterlijk mogelijk vertaald)

Gedenken en **vieren** wat God gedaan heeft, hoe Hij er was met/bij ons, is dus erg belangrijk in ons leven! Het is daarom een hoofd-ingrediënt van de **Immanuel levensstijl**. Dat heeft twee aspecten: enerzijds inzien wat de mooie momenten zijn en ze als **Immanuel momenten** markeren – er als het ware gedenkstenen bij oprichten, en anderzijds bij die opgerichte stenen opnieuw stilstaan en opnieuw met vreugde vieren wat God toen gaf of hoe we Zijn aanwezigheid toen ervoeren. Voor die beide aspecten moeten we wel tijd inruimen in onze agenda. Even alle andere beslommeringen opzij zetten, omdat we de gemeenschap met God belangrijk vinden.

Enkele vragen voor persoonlijke overdenking en/of bespreking in een groep:

- Kent u / ken jij voorbeelden van situaties waarin u/je vrolijker werd van het terugdenken aan iets dat eerder gebeurde ?
 - Beschrijf die situatie eens in het kort.
 - Wat was het in die situatie, waar u/je vrolijker van werd ?
- Gedenkt u / gedenk je wel eens iets wat u/je met God hebt meegemaakt ?
 - Wat doet dat gedenken dan met u/je ?
 - Deelt u / deel je daarvan wel eens wat met anderen ?
- Hoe zou u/je nog meer inhoud kunnen geven aan het met waardering gedenken of vieren – vooral van Wie God is en van wat u/je van Hem hebt ontvangen en/of met Hem hebt meegemaakt ?

Gebed (als voorbeeld; kies zo mogelijk uw eigen woorden):

Heer Jezus, dank U, dat U mij verzoend hebt met God de Vader! Dank U voor Uw onuitsprekelijke genade en liefde! En voor alles wat ik daarvan al heb mogen ervaren! Ik wil U graag nog meer leren eren en waarderen en meer leren met waardering te letten op Wie U bent en op wat U me allemaal gegeven hebt.

Ook U, hemelse Vader, prijs ik om Wie U bent. En ik wil graag meer leren U te waarderen en meer te genieten van Uzelf en alle rijkdom die U me in Christus Jezus gegeven heeft.

Help me om daarvoor de tijd te nemen. Help me, om Uw liefde te ontvangen en van U te genieten. Ik heb U zo nodig!

Dank U, dat U dit gebed beantwoordt. In Jezus' kostbare Naam bid ik U dit. Amen

En neem dan na dit gebed ook bewust de tijd om naar God te luisteren, en een stukje uit Zijn Woord te lezen. Vraag Hem, u/jou te leiden in welk gedeelte u/je leest en om daarin Zijn schijnwerper te richten op Wie Hij is en wat Hij u/jou geschonken heeft.

Om verder te lezen

Jos Douma, [Kijken naar de Heer](#), Kok, Kampen, 2011; ISBN 978 90 435 0209 2.

Jos Douma, [Tijd met Jezus \(366 dagen boek\)](#), Kok, Kampen, 2007; ISBN 90 435 1354 8; zie ook Douma's blog: 'Tijd met Jezus' (www.tijdmetjezus.nl).

Jos Douma, [Jezus aanbidden – De glorie van Christus](#), Kok, Kampen, 2008; ISBN 90 435 1274 5.

Janet Johnson, *Luisteren naar God – Genieten van Gods nabijheid door het lezen van de Bijbel*, Navigator Boeken / Novapress, Driebergen, 1999; ISBN 90 70656 91 4 / 90 6318 236 8 (vertaling, door Connie van de Velde–Oosterom, van: *Listening to God*, NavPress, Colorado Springs (USA), 1998).

John Piper, *Jezus zien en ervaren – en intens van Hem genieten*, Gideon, Hoornaar, 2003; ISBN: 90 6067 976 8 (vertaling, door An Molenaar, van: *Seeing and Savouring Jesus Christ*, Crossway / Good News Publ., Wheaton, 2001).

Wim Rietkerk, *Die ver is, is nabij – In de relatie met God komt de mens tot zijn recht*, Kok, Kampen, 2005; ISBN 90 435 1095 5.

André H. Roosma, 'Ons bewust zijn van de aanwezigheid van God' , web-artikel op de *Immanuel levensstijl* website (www.Immanuel-levensstijl.nl), dec. 2012.

André H. Roosma, 'Geloof in de grote God van de Bijbel' , web-artikel op de *Accede!* website (www.12accede.nl), nov. 2011.

André H. Roosma, 'Ons hoogste levensdoel: Innige verbondenheid met God', web-artikel op de *Accede!* website (www.12accede.nl), okt. 2002.

André H. Roosma, 'De Grote Herder – Die actief naar ons omziet' , web-artikel op de *Accede!* website (www.12accede.nl), dec. 2010.

André H. Roosma, '„IK BEN met u!” – Leven vanuit de belofte van Gods heerlijke Naam' , web-artikel op de *Immanuel levensstijl* website (www.Immanuel-levensstijl.nl), nov. 2010.

André H. Roosma, '🕊 – Aah!, of: Whow! – je verwonderen en verheugen als essentiële vaardigheid', web-artikel op de *Hallelu-JaH* website (www.Hallelu-JaH.nl), sept. 2012.

Dallas Willard, *God verstaan – Groeien in vertrouwelijke omgang met God*; Inside Out publ., 2006; ISBN: 978 90 7799200 6 (vertaling van: *Hearing God – Developing a Conversational Relationship With God*, InterVarsity Press / Zondervan, USA, 1999; ISBN 978 0 8308 2226 3 / 978 0 006 28132 0).

Dallas Willard, *Gods geheime plan*; Inside Out publ., 2012; ISBN: 978 90 7799210 4 (vertaling van: *The Divine Conspiracy: Rediscovering Our Hidden Life In God*, HarperOne, San Francisco, USA, 1998; ISBN 978 006 069333 6).

Meer informatie en reacties

Voor meer informatie, vragen of suggesties naar aanleiding van dit artikel kunt u contact met me opnemen via e-mail: andre.roosma@12accede.nl

[Accede! home](#) of [naar de Immanuel levensstijl artikelen index](#)

Bedankt voor uw belangstelling!